

Diyanet'in kapsama alanı

‘‘Diyanet, kendisini ne kadar sorumlu hisseder bilmem ama, Türkiye'de toplum-din ilişkisi veya ilişkisizliği Diyanet'in izleme-kapsama alanı içinde gibi görünüyor.’’

10. 02. 2000 tarihli "Diyanet Neden Kuşatamıyor?" başlıklı yazıma, Diyanet İşleri Başkanlığı'ndan 22. 02. 2000 tarihli bir cevap aldım. Dört buçuk sayfalık oldukça teferruatlı bir yazı bu. Cevabi yazı, Diyanet'in görev alanını ve hizmetlerini anlatıyor. Bunlar arasında, cami hizmetleri, yurt içi ve yurt dışı irşad faaliyetleri, yazılı, sesli ve görüntülü yayın hizmetleri, internet hizmetleri, Kur'an Kurslarında yürütülen eğitim hizmetleri, Hac hizmetleri var... Dört buçuk sayfa içinde, bunlar birer birer sayılmış.

Şöyle deniyor:

"Diyanet İşleri Başkanlığı kuruluş amacı: İslâm Dininin inançları, ibadet ve ahlâk esasları ile ilgili işleri yürütmek; din konusunda toplumu aydınlatmak ve ibadet yerlerini yönetmektir.

"Başkanlık yurt içinde ve dışında 88.571 kadrosuyla, bu kutsal hizmeti yürütmeye ve her türlü güzel hizmete lâyık olan milletimize yararlı olmaya çalışmaktadır."

Öncelikle, Başkanlığa cevap için teşekkür etmek isterim. Demek ki yazım okunmuş, değerlendirilmiş, gündeme alınmış. Bu bir hassasiyet göstergesidir.

Ayrıca, sayılan hizmetler için de teşekkür gerekir. Çünkü her hizmet, bir tabî görev niteliği taşısa bile teşekkürü lâyıktır.

Ancak bu, Diyanet'i, "kuşatması gereken alanlar" dikkate alındığında yeniden tahlil etmeyi, eleştirmeyi önlemiyor. Dilerim, sayın yetkililer, bana verdikleri cevabı, "bu kadar hizmet yetmez mi?" tarzındaki bir düşüncenin yansıması olarak değerlendirmiş olmasınlar.

9 Kasım 1999 tarihli Yeni Şafak'ta "Güven Aşınması" başlığı altında bir yazım yayınlandı. Burada, Piar-Gallup tarafından yapılan bir kamuoyu araştırmasının sonuçları tahlil ediliyordu. Araştırmaya göre Diyanet İşleri Başkanlığına olan toplumsal güven yüzde 43.6 olarak görülüyordu. Başka devlet kurumlarına yönelik güvende de ciddi düşüşler söz konusuydu. O yazıda, Diyanet'le ilgili şu değerlendirme yapılmıştı:

"Diyanet'teki güven aşınmasının yüzde 50'nin üzerine çıkması (toplumun yüzde 56.4'ü bu kuruma güvenmiyor, düşünebiliyor musunuz?) gerçek bir alarm olarak değerlendirilmelidir. Bu sonucun, bize göre devletin Diyanet'e yüklediği misyon açısından bir anlamı vardır. Diyanet yöneticilerinin din-devlet ilişkileri arasında üstlendikleri misyonu hangi seviyede

gerçekleştirdikleri açısından bir anlamı vardır. Ve İslâm-toplum ilişkisinde açılması muhtemel yaralar açısından bir anlamı vardır... Demek ki Diyanet, devlet adına dinî alanı yönetirken topluma güven vermiyor, demek Diyanet yöneticileri devlet-din ilişkilerinde toplumu tatmin edici bir konumda değiller ve demek, Diyanet, İslâm'ı temsil noktasında güven vermekten uzak..."

Piar-Gallup'un ulaştığı sonuçlar, hiç şüphesiz tartışılabilir. Ama, Dinayet'in bu sonuçları reddetmek için, gene aynı yollarla, yani toplum nabzını tespitiye yönelik araştırmalarla elde edilmiş kamuoyu sonuçları olmalıdır.

Eğer böyle bir araştırma sonucu yoksa ve Piar-Gallup'un tespitleri doğruysa, ortada bizim de ifade ettiğimiz bir "alarm niteliği" söz konusudur. Ve bundan sonra yapılması gereken ilk iş, "neden böyle bir sonuç ortaya çıktı?" sorusunun cevaplandırılmasıdır.

Benim söylediğim de işte budur.

Evet, onbinlerce cami açıktır. Orada namaz kılınmaktadır, vaazlar verilmektedir, yurt içinde ve yurt dışında onbinlerce din görevlisi toplum hizmetindedir, ama orada hangi eksiklik vardır ki, insanlar, dini ilginin oluşturması gereken manevi doyumu, başka alanlarda aramaktadırlar?

Belki de ortada, caminin cami, imamın imam, vaizin vaiz olması gibi bir ihtiyaç söz konusudur ki bu, cemaati de cemaat haline getirecektir. Bu da hiç kuşkusuz, Diyanet'in Diyanet olması ile mümkündür.

Diyanet, kendisini ne kadar sorumlu hisseder bilmem ama, Türkiye'de toplum-din ilişkisi veya ilişkisizliği Diyanet'in izleme-kapsama alanı içinde gibi görünmüyor.

Meselâ, "Acaba Diyanet'in Türkiye'ye ilişkin bir din eğitimi haritası var mıdır?" sorusunun cevabı nedir? Ben bir gazetenin yazarı, bir derginin yöneticisi olarak okuyucu profilimi görmeye çalışıyorum. Yeni okuyucu alanlarına ulaşmak gibi bir kaygım-gayretim var. Bunun için Türkiye'deki ve dünyadaki gelişmeleri okumak, toplumsal yönelişleri yakalamak, benim olmazsa olmaz görevlerim arasında... Diyanet de, din-toplum ilişkisi gibi son derece canlı bir alanda hizmet veriyor. Ki bu alan, özellikle bizim ülkemizde olağanüstü bir hareketlilik içinde... Din alanındaki yanlış yönelişlerin toplumsal yapıyı ne kadar derinden sarsacağı da yaşanan olaylarla görülüyor. Diyanet bu süreci ne kadar izliyor? Çocuk ve din, gençlik ve din, işçilerin dini hayatı, köyde din, iletişim araçları-toplum ve din, eğitim kurumları ve dini eğitim, kadın ve din, siyaset ve din, cami-toplum ilişkileri, İmam-cemaat ilişkileri, vaazların muhteva problemi, farklı mezheplere bağlı topluluklar arasındaki ilişkilerin sağlığı, Avrupa ile ilişkiler ve din, Avrupa'daki işçilerin dini hayatındaki olumlu-olumsuz etkilenmeler, Türkiye dışındaki İslâm coğrafyasına yönelik misyonlar... Hacc ibadetinde kişilik gelişmesi ve uluslararası ilişkiler açısından elde edilebilenler-edilemeyenler... Daha böyle binlerce dini tecrübe alanı... Meselâ 28 Şubat sürecinde devlet adına takınılan tavrın, dindar insanlarda ortaya çıkardığı duygular, devlet-toplum ilişkisindeki gerilimler... Bunlar Diyanet'in kapsama alanı içinde mi? Bana göre olmalı. Diyanet, çok daha yüksek profilli bir temsil hüviyeti kazanmalı. Bunun, gerilimlerle değil, Diyanet adına görev üstlenen şahsiyetlerin olumlu (pozitif) ilişkileri ile gelişeceğini düşünüyorum. Bir Diyanet Reisi, 28 Şubat sürecinde MGK'ya "Cami cemaati yaralanıyor" gibi bir tespiti ulaştırmalıydı, diye düşünüyorum. Belki,

Türkiye şartlarına göre fazla talepte bulunuyorum, ama bunun bir biçimde anlatılabileceği kanaatindeyim.

Türkiye'de toplum kişiliğinin oluşumunda ve sosyal barışın temelinde, din alanında ulaşılabilecek mutabakatların belirleyici değeri olduğuna inanıyorum ve burada Diyanet, önemli sorumluluklar üstlenmeli, diye düşünüyorum.

atasgetiren@yenisafak.com

29 Şubat 2000